

МОТИВИ

към проекта на Закон за енергията от възобновяеми източници

1. Цели на проекта на Закон за енергията от възобновяеми източници

Проектът на Закона за енергията от възобновяеми източници е разработен в съответствие с разпоредбите на Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и впоследствие за отмяна на директиви 2001/77/ЕО и 2003/30/ЕО (Директива 2009/28/ЕО).

В началото на 2008 г. Европейската комисия представи законодателния пакет „Климат-Енергетика“, свързан с въвеждане на изменения в съществуващата Схема за търговия с квоти на емисии на парникови газове и определяне на индивидуални ангажименти на държавите-членки (ДЧ) за намаляване на емисиите им от секторите извън Схемата, въвеждане на правила за насърчаване на новите технологии за улавяне и съхранение на въглерод и определяне на нови цели за по-широко използване на енергията от възобновяеми източници(ВИ) в рамките на Общността.

Директива 2009/28/ЕО е приета от Европейския парламент и Съвета на ЕС на 23 април 2009 г. и публикувана на 5 юни 2009 г. в Официалния вестник на ЕС. Тя установява задължителни национални цели:

- за общия дял на енергията от ВИ в брутното крайно потребление на енергия;
- за дела на енергията от ВИ в транспорта.

Приетата за България цел е 16 % дял на енергията от ВИ в брутното крайно енергийно потребление до 2020 г., като в нея е включена и задължителната цел от 10 % дял на енергията от ВИ в потребление на енергия в транспорта.

Всяка ДЧ разработва и приема Национален план за действие за енергията, произведена от ВИ (Национален план), включващ цели за производството на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане и енергия от ВИ в транспорта до 2020 г. Постигането на целите ще бъде осъществено с въвеждането на подходящи политики и мерки за насърчаване производството на енергия от ВИ и при отчитане на въздействието от подобряване на енергийната ефективност и въвеждането на енергоефективни технологии. Важно място заема използването на биомасата, като ще се търсят нови ресурси, които е възможно да бъдат използвани.

За изпълнение на националните цели всяка ДЧ, ще може да се възползва от механизма за статистически прехвърляния, изпълнението на съвместните проекти и схеми за подпомагане между ДЧ и с трети държави, със създаването на система за издаване и търговия с „гаранции за произход“, регламентиране на административните процедури, свързането към електроенергийните мрежи и схемите за подпомагане на производството на енергия от ВИ в държавите-членки.

Облекчаването на административните процедури, добрата координация и ясно дефинираните срокове във всички етапи от инвестиционния процес и съобразяването им със спецификата на ВИ трябва да бъдат гарантирани от ДЧ. Това е особено важно при реализирането на малки децентрализирани проекти, при които облекчаването на процедурите ще е от съществено значение за тяхното изпълнение.

По отношение на биогоривата и другите течни горива от биомаса са въведени критерии за устойчивост, целящи избягване и недопускане на вредно въздействие

върху околната среда през целият им жизнен цикъл.

II. Причини, налагащи приемането на нов Закон за енергията от възобновяеми източници

Действащият Закона за възобновяемите и алтернативните енергийни източници и биогоривата не съответства в достатъчна степен на развитието на обществените отношения към настоящия момент и поетите ангажименти на Р България за осигуряване на 16 % дял на енергията от ВИ до 2020 г. Приемането на нов закон е продиктувано и от задълженията на Р България да въведе във вътрешното си законодателство разпоредбите на Директива 2009/28/ЕО от 23.04.2009 г. на Европейския парламент и на Съвета за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и за изменение и в последствие за отмяна на Директиви 2001/77/ЕО и 2003/30/ЕО.

III. Съдържание на проекта на Закон за енергията от възобновяеми източници

Законопроектът урежда обществените отношения, свързани с производството и потреблението на енергия от ВИ и е структуриран в седем глави, в които са включени следните основни групи въпроси:

■ Правомощията на държавните органи, включително органите на местната власт и местното самоуправление

Държавната политика за насърчаване на производството и потреблението на енергията от ВИ се определя от Министерския съвет на Р България и се провежда от министъра на икономиката, енергетиката и туризма, в правомощията на който е включено разработването и актуализирането на Националния план за действие за енергията от ВИ. Планът представя националната политика и определя мерките за постигане на задължителните национални цели за дял на енергията от ВИ в брутно крайно потребление на енергия.

Изискванията на Директива 2009/28/ЕО налагат изпълнението на мерки и обезпечаването на дейности по изпълнение на политиката за насърчаване на енергията от ВИ. Това изисква осигуряване на значителен човешки, финансов и административен ресурс. Поради тази причина е предвидено създаването на Агенция по устойчиво енергийно развитие (АУЕР), която се явява правопреемник на Агенцията за енергийна ефективност и ще бъде отговорна за организиране на дейностите и мерките по Националния план, както и за:

- издаването, прехвърляне и отмяната на гаранциите за произход на енергията, произведена от ВИ на производителите на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от ВИ;
- организирането на планираните статистически прехвърляния на определени количества енергия от ВИ, от Р България към друга ДЧ на Европейския съюз, както и към Р България от друга ДЧ на Европейския съюз;
- организиране създаването и актуализирането на списък на лицата, които осъществяват одит за съответствието на биогоривата и течните горива от биомаса с критериите за устойчивост.

■ Статистическите прехвърляния и съвместни проекти

Възможност за постигане на националните цели предоставят механизмите за:

- статистически прехвърляния - прехвърляния между Р България и една или повече ДЧ на Европейския съюз на количества енергия, произведена от ВИ на територия на ДЧ въз основа на договори между ДЧ за една или повече години.
- съвместни проекти - проекти на Р България и една или повече други държави-членки на ЕС, свързани с производството на електрическа, топлинна енергия и енергия за охлаждане от ВИ, и проекти Р България и трети държави, свързани с производството на електрическа енергия от

ВИ. Тази енергия се отчита за изпълнението на общата национална цел за дял на енергията от ВИ в Р България.

■ Производство на енергия от ВИ

Производството на енергия от ВИ се насърчава чрез разработването на схеми за подпомагане на производството и потреблението на енергия от ВИ, газ от ВИ, биогорива и енергия от ВИ в транспорта и на течни горива от биомаса. Възможност за финансиране на дейности и проекти за производство и потребление на енергия от ВИ се осигурява чрез Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“.

В проекта на закон се запазва принципа на задължително изкупуване на произведената електрическа енергия въз основа на дългосрочни договори и по преференциални цени. Преференциалните цени са фиксирани за целия срок на договора и се определят от ДКЕВР, съгласно Наредбата за ценообразуване на електрическата енергия по Закона за енергетиката.

С цел създаване на координация и съгласуваност на процедурите по присъединяване на производители на електрическа енергия от ВИ в глава четвърта от законопроекта е предвиден нов подход, въвеждащ следните основни стъпки, предхождащи процеса по присъединяване:

- Планиране развитието на електрическите мрежи и съгласуване на инвестиционните намерения на операторите на преносната и разпределителните електрически мрежи за присъединяване на енергийни обекти за производство на електрическа енергия от ВИ по зони на присъединяване, нива на напрежение и видове ВИ;
- Предоставяне за съгласуване на предвидените максимални електрически мощности, които могат да бъдат присъединени към електроенергийната система на страната на Държавната комисия за енергийно и водно регулиране (ДКЕВР) и на министъра на икономиката, енергетиката и туризма;
- След становище на министъра на икономиката, енергетиката и туризма за съответствие на предвижданията с целите на Националния план, ДКЕВР одобрява ежегодно и публикува на своята интернет страница предвижданията за следващата календарна година максимални електрическите мощности;
- Лицата, които желаят да изградят енергиен обект за производство на електрическа енергия от ВИ или да извършат разширение на съществуваща електрическа централа или да увеличат инсталираната електрическа мощност на централа за производство на електрическа енергия от ВИ, подават в ДКЕВР заявления за предоставяне на мощност за присъединяване;
- Комисии, назначени от председателя на ДКЕВР, в които участват представители на операторите на преносната и на разпределителните електрическа мрежа се произнасят по допустимостта на всяко от подадените заявления;
- В случай, че общата заявена мощност за определена зона на присъединяване не надвишава определената за тази зона максимална електрическа мощност, която може да бъде предоставена за присъединяване, комисията взема решение за предоставяне на мощност за присъединяване. В случай, че общата заявена мощност за определена зона на присъединяване надвишава определената за тази зона максимална електрическа мощност, която може да бъде предоставена за присъединяване, комисията взема решение за предоставяне на мощност за присъединяване, като извършва подбор.

Предвидено е облекчаване на процедурите по присъединяване при изграждане на енергийни обекти и посочените по-горе стъпки по присъединяване не се прилагат при енергийни обекти с инсталирана мощност:

- до 30 kW върху покривни и фасадни конструкции на сгради, както и върху недвижими имоти в рамките на населени места;
- с обща инсталирана мощност до 1 MW, включително, които се предвижда да бъдат изградени от малки и средни предприятия върху покривни и фасадни конструкции на сгради както и върху недвижими имоти в производствени зони.

За този вид енергийни обекти законопроектът предвижда чрез промени в Закона за устройство на териториите облекчаване на инвестиционния режим.

■ **Производство и потребление на биогорива и на течни горива от биомаса**

По отношение на потреблението на биогорива и на течни горива от биомаса проектът на закон въвежда критерии за устойчивост, които трябва да бъдат изпълнени за да може да бъдат отчитани за изпълнение на националната задължителна цел от 10 % дял на енергията от ВИ в потребление на енергия в транспорта, а така също и за да могат икономическите оператори да се възползват от финансова подкрепа. Въвежда се одитиране на информацията по отношение на критериите за устойчивост и системата за масов баланс, гарантиращи реализирането на намаляване на емисии на парникови газове през целия жизнен цикъл на биогоривата и течните горива от биомаса. Тази нова процедура ще бъде извършвана от търговци или сдружения с нестопанска цел, акредитирани от Изпълнителната агенция „Българска служба за акредитация“.

■ **Административно наказателните разпоредби**

Контролът по прилагането на закона и административнонаказателните разпоредби са уредени в Глава седма. Предвидено е те да бъдат осъществявани от ДКЕВР, АУЕР и Държавната агенция по метрологичен и технически надзор, в съответствие с правомощията им по този закон и законите, които уреждат функциите им на административнонаказващи органи – Закон за енергетиката, Закон за енергийната ефективност и Закон за чистотата на атмосферния въздух.

■ **Допълнителните разпоредби**

В Допълнителните разпоредби са дадени легални дефиниции на използваните в закона термини, голяма част от които представляват изисквания на Директива 2009/28/ЕО.

■ **Преходни и заключителните разпоредби**

С преходни разпоредби са уредени задълженията за изпращане на доклади до Европейската комисия по отменените Директива 2003/30/ЕО, и Директива 2001/77/ЕО, както и допълнителните изисквания към съдържанието на първия доклад за изпълнението на НПДЕВИ, съгласно настоящата директива. Дадена е регламентация на заварени правоотношения, свързани с присъединяването на енергийни обекти за производство на електрическа енергия от ВИ, сключването и изпълнението на дългосрочни договори за изкупуване на произведената енергия и приложимите преференциални цени на изкупуване.

Заключителните разпоредби наред с правилата за влизане в сила на закона и отмяната на действащия ЗВАЕИБ, уреждат промените в законодателство, които са необходими във връзка с въвеждане разпоредбите на директивата и за постигане на съответствие, включително терминологично, с настоящия законопроект. Предвидени са изменения в Закона за енергетиката, Закона за устройство на територията, Закона за енергийната ефективност, Закона за водите, Закона за горите, Закона за акцизите и данъчните складове, Закона за местните данъци и такси, Закона за опазване на околната среда, Закона за техническите изисквания към продуктите, Закона за чистотата и атмосферния въздух и Закона за общинския дълг. Предвижда се тримесечен срок от влизането на закона в сила за приемането на подзаконовите нормативни актове по прилагането му, като и тези по прилагане на Закона за енергетиката.

IV. Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба

Очакваните необходими финансови средства за прилагането на закона, които ще бъдат осигурявани от държавния бюджет са:

През първата година от влизането в сила на закона - 1, 7 млн. лв., в т.ч. за създаване на АУЕР, създаване на Национална информационна система (НИС), квалификационни схеми за обучение и информационни кампании, популяризиране и обучение.

През следващите години – 900 хил. лв., в т.ч. за издръжка на АУЕР, поддържане на НИС, квалификационни схеми за обучение и информационни кампании, популяризиране и обучение.

V. Очакваните резултати от прилагането на закона

С този Закон се осигурява въвеждането на изискванията на Директива 2009/28/ЕС, изпълнение на приоритетите в новата енергийна политика на ЕС и постигането на националните цели за дела на енергията от ВИ в брутното крайно потребление на енергия на страната.

За постигането на целите се оптимизират съществуващите и се въвеждат нови, подходящи мерки за насърчаване производството на енергия от ВИ, при отчитане на въздействието от подобряване на енергийната ефективност и въвеждането на енергоефективни технологии. За постигането на секторните цели се взимат предвид последиците от други мерки на политики, свързани с енергийната ефективност върху крайното потребление на енергия, сътрудничеството между местните, регионалните и националните органи, планираните статистически прехвърляния или съвместни проекти, националните политики за разработване на съществуващите ресурси от биомаса и мобилизиране на нови ресурси от биомаса за различни приложения.

Заложените мерки са съобразени с развитието на сектора през последните години и новите насоки по отношение постигането на общите цели в енергийната политика на ЕС. Законът ще допринесе за повишаване на прозрачността и ефективността на административните процедури, подобряване на бизнес климата, постигането на икономически растеж, повишаване конкурентоспособността на икономиката и качеството на живот на българските граждани.